

ISTEN ÉS EMBER SZOLGÁLATÁBAN

Püspöki jelentés az 1973. január 1 — december 1. közötti időszakról

Az 1973. év fontosabb püspöki ténykedéseiről az alábbiakban tisztelettel terjesztem elő jelentésemet:

1. A március 11-én tartott Egyházi Főtanács kiemelkedő pontja volt a választás. Örömmel, meglelégedéssel és teljes megnyugvással vetük tudomásul, hogy a Főtanács Dr. Barabássy László afiát újból egyhangúlag és Dr. Mikó Imre afiát néhány év után ismét főgondnoknak, Dr. Erdő János afiát szinte teljes egyhangúsággal egyházi főjegyzőnek, Kolcsár Sándor afiát közügyigazgatónak, Dr. Úrmösi Károly afiát jogtanácsosnak, 3 atyánkfiát a Képviselő Tanács tagjának, 9 atyánkfiát egyházi részről és 28 atyánkfiát világi részről főtanácsai tagnak és több atyánkfiát a különböző bizottságokba tagoknak választotta. E helyen is szeretettel köszöntöm mindnyájukat, és Egyházunk érdekében végzett és ezután végzendő lelkes és buzgó munkájukra Isten áldását kérem.

2. Az Egyházi Központban személyi változások nem voltak. Jelenleg Bözödújfalun, Szentháromság-Kisadorjában, Bözödkőrispatakon és Kedében van a lelkészi állás üresedésben; ezenkívül betöltetlen a braszói segédlelkészi állás. Reméljük, hogy az üres állások az iskolai év befejeztével betöltésre kerülnek.

3. 1973. január 1. és november 30. között az alábbi kinevezéseket, ill. áthelyezéseket eszközöltem: Áthelyeztem március 1-től Biró József csokfalvi lelkészt Kadácsba, április 1-től Egyed Dániel firtosváraljai lelkészt Alsórákosra, május 1-től Török Áron szentábrahामी lelkészt Sepsiszentgyörgyre és augusztus 1-től Jakab Dénes homoródújfalvi lelkészt Szentábrahámra. Kineveztem szeptember 1-től Adorján Levente gyak. segédlelkészt Ravába, Biró Gyula gyak. segédlelkészt Csokfalvára, Fekete Attila gyak. segédlelkészt Firtosváraljára és Vass Mózes gyak. segédlelkészt Homoródújfaluba. Szeptember 1-től kineveztem Kovács Istvánt rendes lelkésznek Bözödre. Kineveztem november 1-től Fodor György gyak. segédlelkészt Nyárádszentlászlóra, Forró Tamás gyak. segédlelkészt Marosvásárhelyre és Kiss Mihály gyak. segédlelkészt Székelykálba. November 1-től kineveztem Kiss Károlyt rendes lelkésznek Barótra, Nagy István ideiglenes jellegű énekvezért negyed normával Bölönbe, Veszelovszky Iván gyak. segédlelkészt Szentháromság-Kisador-

jánba és december 1-től Fazekas Endre petrozsényi lelkészt áthelyeztem Dicsőszentmártonba.

Két lelkész atyánkfia vonult végleges nyugdíjba:

1. Csongvay Lajos lelkészi szolgálata 1928-ban kezdődött. Segédlelkészként működött egy félévig Nagyajtán, egy évig Fogarason, két és fél évig Brassóban és rendes lelkészként 41 évig Nyárádszentlászlón. Szolgálati éveinek száma: 45. A templomot megtöltő gyülekezettől környékbeli lelkésztársai és más tisztelői, barátai jelenlétében július 29-én búcsúzott.

2. Lukács Sándor az észak-amerikai chicagói Meadwille teológiai főiskolán töltött 2 esztendő, és a teológiai magiszteri fokozat „summa cum laude“-val való megszerzése után Balázs Ferenchez hasonlóan „bejárva a kerek világ“ jelentős részét, 1928-ban érkezett haza. Egy évig a püspöki titkári tisztelet töltötte be, majd 3 hónapig vargyasi egyházközségünkben szolgált. Mint rendes lelkész ravai gyülekezetünkben 8 évig, Dicsőszentmártonban 35 évig működött. Szolgálati éveinek száma szintén 45. Kibúcsúzó ünnepélye a gyülekezet nagy részének és a különböző felekezetek képviselőinek jelenlétében szeptember 23-án volt. Az országos műemlékbizottság jelentős támogatásával és a hívek áldozatkészségével megjavított műemléktemplomban tartott megható istentisztelet után a hívek közös vacsorán vettek részt.

Mindkét nyugalomba vonult lelkész atyánkfianak megköszönjük egyházunk érdekében teljesített szolgálatát és életük hátralevő részére tiszta szívből testi és lelki erőt, békességet kívánunk és Isten további áldásáért imádkozunk.

4. Püspöki minőségemben az illető egyházközségek meghívására az év folyamán az alábbi gyülekezeteinkben tettem látogatást és végeztem lelkészi szolgálatot:

a) Április 1-én Báró József köri esperes és Péterffy Gyula volt teológiai zenetanár afiaival együtt részt vettem a homoródújfalvi egyházközség orgonaszentelési ünnepélyén. Minthogy az ünnepi istentisztelet délután folyt le, azon környékbeli lelkész afiai is részt vettek. Jelen volt Egyed Albert köri felügyelő gondnok afia is. Jakab Dénes lelkész afia irányításával és a gyülekezet példaadó áldozatkészségével az utóbbi években sor került a templom és az orgona alapos megjavítására. Az istentisztelet keretében megkereszteltem lelkész afia kisfiát. A gyülekezet valláserkölcsi élete megnyugtató képet mutat.

b) Április 29-én ment végbe a sepsiszentgyörgyi egyházközségünk nagy ünnepe, Török Áron afia lelkészi beiktatása, ahova az egyházi központból elkísérték Dr. Erdő János és Úrmösy Gyula afiai. Úrmösy Gyula ebben az egyházközségben 30 éven át eredményesen működött, és háromszéki esperesi tisztelet 25 éven át elismerésre méltó módon töltötte be. Az utódját beiktató ünnepi istentiszteleten az ortodox, református és evangélikus egyházközségek lelkészei is részt vettek. Az ünnepség megrendezésében jelentős részt vállalt az egyházkör új felügyelő gondnoka, Jánossy Károly gyógyszerész afia. Sepsiszentgyörgyi egyházközségünk, amelynek annak idején 5 éven át, 1938 és 1943 között én is lelkésze voltam, egyike legjelentősebb városi gyülekezeteinknek. Hisz-

szük, hogy Török Áron afia, akinek szolgálata és tevékenysége elé a gyülekezet és egész egyházunk nagy reménységgel és teljes bizalommal tekint, továbbra is hivatása magaslatán állva, mindnyájunk teljes megelégedésére fogja hivatását ebben az egyházközségünkben is gyakorolni.

c) A Török Áron távozásával megüresedett lelkészi állásra, a szentábrahámi egyházközség egyhangú meghívása alapján, Jakab Dénes afia kapott kinevezést. A gyülekezet új lelkészét nagy szeretettel fogadta, és az egyházközségi élet rövid megtorpanás után újra rendes mederbe jutott. Július 29-én Báró József esperes afiával érkeztem a gyülekezetbe. A hívek áhitatos részvételével ment végbe a végig színvonalas, tartalmas istentisztelet, amelyen az új lelkész volt homoródújfalvi hívei, a környékbeli lelkészek és hívek is nagy számban vettek részt.

d) Október 7-én Ürmösy Gyula nyugdíjpénztári igazgató és Benedek Sándor esperes afiaival együtt részt vettem bethlenszentmiklósi egyházközségünk templom-újrászentelő nagyszerű ünnepén. Ez a gyülekezet példaadó áldozatkészségről tett tanúbizonyságot ősi templomának kívülről-belülről való megjavításával, a templom belsejének művészi értékű kézi varrottasokkal való feldíszítésével és egy új tanácsterem létrehozásával. Ebben, az egyházközség élete szempontjából rendkívüli fontosságú gyülekezeti teremben talált hajlékot az a templomi énekkar, amely Halmágyi Pál lelkész atyánkfia hozzáértő és lelkes vezetésével évtizedek óta végzi eredményes, hiterősítő munkáját. A templom-újrászentelési ünnepnap előtt néhány héttel ebben az egyházközségben folyt le a kolozsvári egyházkör évi rendes közgyűlése és negyedévi lelkészi értekezlete. A gyülekezet és lelkésze összhangzó, példaadó tevékenysége minden elismerést megérdemel, és a legteljesebb megnyugvással tölt el.

e) A kissolymosi egyházközség, amelynek lelkészi lakásában születtem, de ahol csupán néhány hónapot töltöttem, meghívott, hogy szülőfalumban feleségemmel együtt látogatást tegyek és istentiszteletet végezzek. A megható ünnepélyre, amelyen Báró József köri esperes és Ürmösy Gyula afiai is részt vettek, november 4-én került sor. A gyülekezet Németh Sándor afia vezetésével nagy szeretettel fogadott és tiszteltünkre rendkívül bensőséges ünnepélyt rendezett.

f) Sokáig emlékezetes marad bözödi híveink lelkében az a felemelő ünnepi istentisztelet, amelynek keretében november 11-én Kovács István ifjú lelkész afia tartotta meg beköszöntő lelkészi szolgálatát. Ebbe az egyházközségünkbe feleségemmel, Dr. Barabássy László főgondnok, Kolcsár Sándor esperes, Mátyus Gergely és Török Elek ny. lelkész afiaival érkeztem. Az ünnepségen a kör felügyelő gondnokai, Patakfalvi Béla és dr. Fekete József afiai is részt vettek. Az új lelkészt, akit a gyülekezet teljes egyhangúsággal hívott meg, abban a meggyőződésben iktattam be, hogy a hívek evangéliumi szellemű irányításával az egyházközség élete mindnyájunk örömeire szépen fog tovább folyni.

g) November 25-én az egyházközség meghívására Kolcsár Sándor esperes afiával együtt részt vettem a nyárádgálfalvi gyülekezet ünnepén, amelyet temploma építésének, ill. használatba vételének 200. évfordulója alkalmával rendezett. A bensőséges istentiszteleten, amelyen a református egyházközség beszolgáló lelkésze is részt vett, a hely-

beli gyülekezet és környékbeli híveink lelkészeik vezetésével az ősi templomot megtöltötték. Ez alkalommal két fiú- és egy leánygyermeket is megkereszteltem. A gyülekezet lelkes, buzgó lelkésze, Török Elek afia irányításával temploma megjavításában értékes munkát végzett.

5. Az Egyházi Képviselő Tanács júniusi gyűlésében foglalkozott az egyházköri közgyűléseknek Egyházunk életében való nagy fontosságával, és kívánatosnak tartotta, hogy azokon a központ képviselője is vegyen részt. Ennek alapján Dr. Mikó Imre főgondnok afiával együtt megjelentünk a székelykeresztúr-udvarhelyi egyházkör augusztus 5-én Homoródalmáson tartott évi rendes közgyűlésén. A gyűlés végig színvonalas volt. Annak legfőbb tárgysorozati pontját, Báró József esperes afia részletes és tartalmas évi jelentését a résztvevők nagy elismeréssel fogadták. Az istentisztelet keretében én is köszöntöttem a közgyűlést, és üdvözöltem a homoródalmási gyülekezet tagjait, akik Benczó Dénes lelkész afia öntudatos, eredményes irányításával buzgóságról, hithűségről és egyházszeretetről tesznek tanúbizonyságot.

Nyári szabadságom idején az augusztus 19-én Szabédon tartott maros-küküllőköri és az ugyanazon a napon Fogarason rendezett háromszékköri közgyűléseken Dr. Erdő János püspökhelyettes, ill. Ürmösy Gyula nyugdíjintézeti igazgató afiai, míg a Bethlenszentmiklóson augusztus 25-én tartott kolozsvárköri közgyűlésen Dr. Mikó Imre főgondnok afia vettek részt, központunkat képviselve és a gyűlések színvonalát köszöntésükkel és hozzászólásaikkal nagymértékben emelve. A tapasztalat azt mutatja, hogy ezt a gyakorlatot feltétlenül fenn kell tartanunk a jövőben is.

6. Az Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Teológiai Intézetben a tanulmányi munka és lelkészi szolgálatra előkészítő nevelés ebben az esztendőben is zavartalanul folyt. Unitárius vonatkozásban a tanári testület összetételében változás nem történt. Az 1973—74 tanévben az unitárius hallgatók száma 23. Közülük 20-an a teológiai bennlakásban, hárman szüleiknél laknak. Az internátus igazgatója Dr. Erdő János, aki a hallgatók élete, rendszeres tanulása és magaviselete felett önfeláldozó módon őröködik. A júniusi vizsgaidőszakban szakvizsgát tettek: Adorján Levente, Biró Gyula, Fekete Attila és Vass Mózes, az őszi vizsgaidőszakban Fodor György, Forró Tamás és Kiss Mihály afiai. Június havában lelkészképesítő vizsgát tett Kiss Károly baróti segédlelkész afia.

Az intézet február 9—11. napjain tartott ún. csendes napjain részt vettem, és előadást tartottam.

Harmad- és negyedéves hallgatóink a nagy ünnepeken ebben az esztendőben is rendszeresen végeztek légációs szolgálatokat. E helyen is köszönetünket nyilvánítjuk azoknak az egyházközségeinknek, amelyek hallgatóinkat fogadták, alkalmat adtak nekik arra, hogy magukat a szószéki szolgálatban gyakorolják és őket anyagi támogatásban részesítették. Ebben a tekintetben külön ki kell emelnünk a háromszéki egyházkört, amely az ifjak 2/3-ának nyújtott légációs lehetőséget.

Jövőben II. éves hallgatóinkat is küldjük ünnepi szolgálattételre. Kérjük egyházközségeinket, tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy ifjaink a nagy ünnepeken gyülekezeteinket felkereshessék.

Az Intézet vezetésében az év folyamán fontos változás történt. Dr. Dávid Gyula rektor, református püspökhelyettes és lelkész 70. életévét betöltve, összes tisztégeiről lemondott, és április 1-én nyugdíjba vonult. Távozásakor Egyházi Főhatóság rektor afiának az Intézet érdekében végzett odaadó, önzetlen tevékenységéért köszönétét juttatta kifejezésre. Helyébe az Intézeti Tanács a Tanári Testület javaslata alapján négy évi időtartamra Dr. Rapp Károly evangélikus előadótanár afiát választotta meg, akinek egyházunk az elismerést megadta, s őt hivatalba lépésekor szeretettel és bizalommal köszöntötte.

A Vallásügyi Hivatal az év első felében felhívta a Protestáns Teológiai Intézetet fenntartó egyházak püspökeit, hogy az intézeti szabályzat régóta esedékessé vált módosításával kapcsolatban terjesszék elő közös javaslataikat. A szorosan vett egyházi elnökség, vagyis a püspök, két főgondnok és főjegyző közös munkaülésein részletesen áttanulmányozta az eddigi szabályzatokat, és megállapította a szükségesnek tartott módosításokat. Ennek szellemében vett részt püspök a kolozsvári Református Püspökségen szept. 28-án lezajlott püspöki konferencián, amelynek közös javaslatai a Teológiai Tanári Kara és a Vallásügyi Hivatal megjegyzéseinek és javaslatainak a figyelembevételével közelebbről, egy újabb püspöki konferencián remélhetőleg végleges formába öntődnek.

Itt említjük meg, hogy az ortodox teológiai intézetek és szemináriumok, valamint a Prot. Teológiai Intézet negyedévenként, felváltva, Bukarestben, Kolozsváron és Szebenben, ún. ökumenikus konferenciákat tartanak, amelyeknek során a különböző keresztény egyházakat közösen érdeklő teológiai, erkölcsi és világnézeti kérdések kerülnek, magas színvonalon, megtárgyalásra. Egy ilyen nagyszabású konferencia október 4-én Kolozsváron, a Teológiai Intézet rendezésében folyt le, amelyen püspökök, tanárok, lelkészek és teol. hallgatók vettek részt. Ez alkalommal Egyházam nevében én is felszóltam, kifejtve Egyházunk álláspontját és értékelve a konferencia eredményes munkáját.

7. Egyházunk negyedévenként megjelenő folyóirata a Keresztény Magvető. A szerkesztéssel járó nehéz, felelősségteljes munkát Szabó Dezső és Szabó Árpád afiai segítségével nagy kitartással, hozzáértéssel és buzgósággal Dr. Erdő János afia végzi. Annak idei első száma a napokban fog megjelenni. Sajnos, a folyóirat anyagának összeállítása nagy akadályokba ütközik. Ugyanis nagyon kevés a munkatársak száma. Ezúton is felhívjuk és nyomatékosan kérjük elsősorban lelkésztestvéreinket, de világi atyánkfiait is, hogy tanulmányaikkal, egyházi beszédekkel és rendszeres beszámolóikkal nyújtsanak a szerkesztőknek az eddiginél sokkal hathatósabb segítséget abban, hogy Egyházunk folyóiratának elegendő anyag álljon rendelkezésére. Ellenkező esetben ki leszünk téve annak, hogy folyóiratunk megjelenése nehézségekbe fog ütközni.

8. Testvéregyházainkkal bensőséges kapcsolatot tartunk fenn, és azoknak kiemelkedő jelentőségű ünnepélyein, meghívás alapján, igen gyakran részt veszünk. Így június 5-én megjelentem azon az ünnepi ebéden, amelyet az Ortodox Egyház Justinian pátriárka hivatalba lépésének 25. évfordulója alkalmából a bukaresti Patriarkátus épületében rendezett, és amelyen országunk különböző felekezeteinek egyházi vezetőin kívül külföldi ortodox és más egyházak képviselői is nagy számban vettek

részt. Különben az Ortodox Egyház vezetésében ennek az évnek a folyamán lényeges változások mentek végbe. Így a Teoctist volt aradi püspök craiovai metropolitává történt választásával megüresedett püspöki tisztségbe a Szent Szinódus Visarion Aștileanu addigi szebeni metropoliai vikáriust, a nyugdíjazás folytán megüresedett galaci püspöki székhelybe pedig Antim addigi patriarkátusi püspököt választotta, és a kolozsvári püspökséget érseki rangra emelve, Teofil Herineanu püspököt léptette elő. Ezenkívül a Szent Szinódus a Patriarkátusra, a szebeni Metropoliaira és a kolozsvári Érsekségre 1—1 püspöki rangú vikáriust választott meg. Így augusztus 8-án a Vallásügyi Hivatal termében 6 ortodox főpap állami elismerési ünnepségén vehettem részt.

Távolléteomben, nyári szabadságomb idején Dr. Erdő János főjegyző afia püspökhelyettesi minőségében Szabó Árpád lelkész-teol. tanár afiával együtt részt vett augusztus 25-én Visarion Aștileanu aradi ortodox püspök beiktatási ünnepségén, továbbá jelen volt szeptember 2-án Emilian Birdaș-Rășinariu szebeni és szeptember 9-én Justinian Chira Maramureșean kolozsvári püspöki vikáriusok ünnepélyes beiktatásán. Ez utóbbi alkalommal egyházunk nevében üdvözlő beszédet is mondott.

Márton Áron róm. katolikus püspök ez év folyamán több alkalommal tett egyházunk iránti jóindulatáról tanúbizonyságot.

A püspöki család egy alkalommal, kolozsvári tartózkodása alkalmával, őt és Jakab Antal segédpüspököt otthonában ebéden látta vendégül.

Október 25-én feleségemmel, Dr. Barabássy László főgondnok, Tana Ferenc számvevősegi főnök és Boda József lelkész afiaival hivatalos látogatást tettünk Nagyváradon. Először Dr. Hosszu László róm. katolikus ordináriust látogattuk meg, majd Dr. Vasile Coman ortodox püspök rezidenciáján töltöttünk néhány órát, aki ebéden látott szívesen. A délutáni órákban Papp László ref. püspököt otthonában kerestük fel. Mindenütt a legmelegebb vendégszeretetet élveztük.

November 13-án részt vettem a Dr. Baráth Béla róm. katolikus kanonok, apát-plébános tiszteletére az egyházközség által 80. születésnapja alkalmával rendezett ebéden, és az ünnepeltet Egyházam nevében köszöntöttem.

9. Egyházi életünk jelentős eseménye volt az Unitárius és Szabadelvű Egyházak Nemzetközi Szervezete új főtitkárának, Diether Gehrmann afiának egyházunkban és országunkban ez év március 24—29. napjain tett hivatalos látogatása. A múlt évi heidelbergi vilá kongresszus által megválasztott új főtitkár, miután meglátogatta a Németország Szövetségi Köztársaságban, az Egyesült Államokban, Hollandiában, Angliában, Csehszlovákiában és Magyarországon levő tagegyházakat, hozzánk érkezett, hogy a Világszervezet célkitűzéseit velünk ismertesse és Egyházunk vezető embereivel és néhány gyülekezettel kapcsolatot teremtsen. Színvonalas, tartalmas megbeszélésen, amelyen a püspök, mindkét főgondnok, a Központ főtisztviselői, teol. tanárok, esperesek, kolozsvári lelkészek vettek részt, megvitattuk a Világszervezet és Egyházunk időszerű kérdéseit. Főtitkár afia Kolozsváron és Tordán angol nyelven istentiszteleti szolgálatot végzett, amelyet magyar nyelvre Dr. Erdő János főjegyző afia fordított, hivatalos látogatást tett az ortodox

és réf. püspököknél, meglátogatta a teol. bennlakást, és találkozott az unitárius teológiai ifjúsággal, majd Dr. Mikó Imre főgondnok afia társaságában megtekintette a város nevezetességeit. A tordai esti istentisztelet után Fazakas Ferenc lelkész afia lakásán vacsorán vettünk részt, amelyen Dr. Mikó Imre főgondnok afia is jelen volt. A következő napon püspök, Barabássy László főgondnok, főjegyző, Kolcsár Sándor köri esperes és Patakfalvi Béla köri főgondnok társaságában meglátogatta Marosvásárhely nevezetességeit, ezután rövid látogatást tett Szentgericén, ahol ebéden Csongvay Attila lelkész vendégei voltunk, majd Jobbágyfalván, Vadadon és Nyárádszentmártonban. A vendég másnap püspök, Dr. Barabássy László főgondnok és főjegyző afiai társaságában rövid időre meglátogatta a lelkészi családokat és a templomokat Dicsőszentmártonban, Medgyesen, Segesváron, Újszékelyen és Olthévizen. Ebédre Székely László újszékelyi lelkész afia látott vendégül Dicsőszentmártonban nagy megelégedéssel vette tudomásul, hogy az állam műemléktemplomunk megjavításához jelentős összeggel járult hozzá. Este Brassóba érkezünk, ahol Májay Endre lelkész afia vendégei voltunk. Az éjszakát egy pojánai szállodában töltöttük. A következő napon a Postávarul hegység drótkötélpályán való megtekintése után Bukarestbe indultunk. Útközben meglátogattuk a sinaiai ortodox kolostort és múzeumot. Estére Bukarestbe érkezünk, ahol a Patriarkátus szívesen látott vendégei voltunk. Másnap kihallgatáson fogadott Gheorghe Nenciu, a Vallásügyi Hivatal alelnöke; a fogadáson jelen volt Eugen Munteanu igazgató is. A rendkívül szívélyes légkörben folytatott 1 órás megbeszélésen főtitkár afia tájékoztatást adott a Világszervezet célkitűzéseiről; kihangsúlyozta annak nagy jelentőségét, hogy a romániai Unitárius Egyház mint a Világszervezet egyik legjelentősebb taggyháza az eddiginél nagvobb mértékben vegyen részt a szervezet munkájában. Nagy elismeréssel nyilatkozott az őszinte vendégszeretetről, amellyel mindenütt találkozott. Elmondotta, hogy a Világszervezetben püspök mint a Végrehajtó Bizottság és főjegyző mint az 1. számú bizottság tagja eredményesen képviselik Egyházunkat. Kifejezte azt a kívánságát és reményét, hogy a közeljövőben sor kerülhessen a Végrehajtó Bizottság gyűlésének Romániában való megtartására. Gheorghe Nenciu alelnök biztosította főtitkár afiát, hogy e gyűlés megtartásának elvi akadályja nincs. Főtitkár afia országunkból a lehető legnagyobb benyomással távozott.

10. Április 11-én repülőgépen Londonba utaztam, hogy az Angol Unitárius Egyház meghívására annak április 16—19 napjain Bristol városában tartott évi rendes közgyűlésén részt vegyek. Angliai utamról értesülve, Lismer Short-tól, az oxfordi Manchester College igazgatójától is meghívást kaptam, hogy abban az intézetben, amelynek az 1932—34. években hallgatója voltam, néhány napot töltsék és az intézet templomában istentiszteletet végezzek.

A londoni repülőtéren Brian Golland, az angol Unitárius Egyház főtitkára fogadott, aki 8 napos angliai tartózkodásom ideje alatt kifogástalan házigazdaként gondoskodott arról, hogy a lehető legjobban érezzem magam. Londonban meglátogattam az Unitárius Egyház új,

modern kétemeletes székházát, amely a második világháborúban német rakéta-telitalálat folytán teljesen megsemmisült, régi, gyenge állapotban levő központi épület helyén épült. Itt van többek között elhelyezve a gazdag anyaggal rendelkező unitárius könyvtár is.

Április 4-én Oxfordba utaztam, ahol a Manchester College szívesen látott vendége voltam. Short igazgató részletesen tájékoztatót az intézet életének fontosabb mozzanatairól és az ott-tanulásom óta eltelt 4 évtized alatt végbement változásokról. Az intézetnek az egykori 12 hallgató helyett jelenleg 40 hallgatója van. Ebből 12 leány, akiknek nagy része az egyetem különböző fakultásain tanul vagy mint külföldi ösztöndíjas 1 évet tölt ott. Az intézetben virágvasárnapján istentiszteletet végeztem.

Az intézet igazgatója kijelentette, hogy minden esztendőben szeretettel várják a romániai Unitárius Egyház által odaküldendő teológiai hallgatót, hogy náluk 1 vagy 2 évet töltsön. Közölte azt is, hogy az intézet vezetősége engem mint volt hallgatóját „honorary fellow“ címmel tüntetett ki.

Az angliai Unitárius Egyház évi rendes közgyűlése Bristolban, Dél-Anglia egyik jelentős városában folyt le, mintegy 500 hivatalos kiküldött jelenlétében. Az üdvözlések rendjén Egyházunk nevében köszöntöttem a közgyűlést. A három napon át tartott különböző gyűléseken az ottani egyház minden szervének részéről jelentések hangzottak el. A közgyűlés elnöknek 1 esztendei időtartamra Jacob Davies wales-i lelkész választotta meg. Az ottani rend szerint az elnöki tisztség 1 évig tart, s azt egyik évben világi, a másik évben egyházi ember tölti be. Ez tulajdonképpen tiszteletbeli megbízatás; az Egyház tényleges irányítását az állandó jelleggel megválasztott főtitkár, jelenleg Briand Golland lelkész végzi egy néhány tagból álló vezető tanáccsal együtt. Golland főtitkár különben ismert előttünk; ezelőtt 3 évvel hivatalos látogatást tett egyházunknál, és ez alkalommal az egyházi vezetőség több tagjával találkozott. Kolozsvári és nagyajtai templomunkban egyházi beszédet mondott, amely a Keresztény Magvetőben is megjelent.

Az angol unitáriusok nagy érdeklődést tanúsítanak Egyházunk iránt, és nagyra becsülik a velünk mint legrégebb unitárius egyházzal több mint egy évszázada meglévő testvéri kapcsolatot. Mostani látogatásom kedvező alkalom volt arra, hogy a két testvéregyház közti bensőséges kapcsolat még az eddiginél is nagyobb mértékben elmélyüljön és kölcsönösen hasznunkra váljék.

11. Világszervezetünk Végrehajtó Bizottsága május 8—11. napjain a nyugatnémetországi Köln és Aachen városok közti útvonalon, a Düren városától 20 km-re fekvő Zweifall nevű községben, a német Evangélikus Egyház „Hromádka ház“ nevű modern, tanácstermekkel és 20 vendégszobával rendelkező otthonában tartotta ez évi gyűlését, amelyen én is részt vettem. A találkozót Dr. John Kielty elnök vezette.

A főtitkár előterjesztése alapján a Végrehajtó Bizottság kifejezte azt a kívánságát, hogy legközelebbi gyűlését Romániában tartsa. En a Végrehajtó Bizottságot Egyházam nevében meghívtam Kolozsvárra, amennyiben kormányunk a gyűlés megtartásához hozzájárul. A gyűlés időpontja 1974. május havának második fele, időtartama 2—3 nap.

A Végrehajtó Bizottság elhatározta, hogy Világszervezetünk legközelebbi világkongresszusát a kanadai Montreal városban 1975 augusztusának második felében, az ottani egyetem épületeiben óhajtja tartani. Fő téma: Our unity in diversity — egységünk a különbözőségben. Az alcímeket és a téma feldolgozását a legközelebbi végrehajtó bizottsági gyűlésen, valamint a különböző bizottságok megbeszélésein fogják meghatározni.

Az Egyházi Képviselő Tanács június havában tartott gyűlésén megbeszélte, hogy Világszervezetünk Végrehajtó Bizottsága gyűlése esetleg Kolozsváron, 1974. május 16—19. napjain legyen megtartva. Örömmel jelentem, hogy Világszervezetünk Végrehajtó Bizottságát 1974-ben Kolozsváron látjuk vendégül.

Ez a gyűlés tehát a következő év egyik legjelentősebb eseménye lesz Egyházunknak, amelyre minden vonatkozásban nagyon jól fel kell készülnünk. A tervezett program szerint a gyűléseket követő vasárnapon Kolozsváron és egy másik egyházközségünkben ünnepi istentiszteletet tartunk. Utána 3—4 napig a gyűlés résztvevőinek néhány egyházközségünket, valamint országunk szépségeit és értékeit szeretnénk bemutatni.

Ebben az évben a svájci Evangélikus Segélyszervezet meghívására feleségemmel együtt egy hónapot a dél-svájci Locarno városa ún. „Locarno ház”-ban töltöttünk. Ott-tartózkodásunk ideje alatt alkalmunk volt találkozni a svájci Evangélikus Egyház szabadelvű lelkészei közül azokkal, akik 1968-ban jubiláris ünnepségeinken Kolozsváron, Tordán és Déván részt vettek, és akikkel azóta is bensőséges szeretetkapcsolatot tartunk fenn. Bernard Reymond lausanne-i lelkész afia útján, aki a svájci Le Protestant nevű szabadelvű vallásos hetilap szerkesztője és Világszövetségünk Végrehajtó Bizottságának tagja, látogatást tettem Dr. Williams-nál, az Európai Egyházak Konferenciája nevű szervezet főtitkáránál, akinek irodája az Egyházak Ökumenikus Világtanácsa hatalmas genfi székházának egyik részében található. A főtitkár szívesen vette tudomásul, hogy a romániai Unitárius Egyház ennek a nemzetközi szervezetnek az életébe szeretne bekapcsolódni. Felvételünk iránti kérésünket elküldtük.

John Goodbey, a chicagói Meadwille Lombard Unitárius Teológiai Intézet egyháztörténet professzora egy esztendeig Európában kutatómunkát végez. Tanulmányozza a 16. századi antitrinitarizmus, unitarizmus és szocinianizmus történetét. Már töltött néhány hónapot Hollandiában; jelenleg a Lengyel Tudományos Akadémia meghívására Varsóban és más városokban dolgozik huzamosabb ideig. A professzor afia május havában kb. 3 hétig Romániában, éspedig elsősorban Kolozsváron fog időzni. Ez alkalommal a Teológiai Intézet unitárius hallgatói előtt is fog legújabb kutatási eredményeiről néhány előadást tartani. Jövetelét szeretettel várjuk.

Külföldi kapcsolatainkat érintik azok a táviratok, amelyeket azonos szöveggel október 5-én Világszövetségünk hágai központjához, valamint az észak-amerikai és angliai Unitárius Egyházakhoz küldtünk. E táviratok szövege ez:

„A napilapok, a televízió és a rádió három hete szüntelenül közölnek híreket arról, hogy Chile államban Allende kormányelnök meg-

gyilkolása és a törvényes kormány durva erőszakkal való megdöntése után egy katonai junta vette át az uralmat, amely a legszörnyűbb terrorhadjáratot folytatja a nép törvényesen megválasztott képviselői és az ország haladó erői ellen. Több ezer embert fogságba vetettek és közülük többet ki is végeztek.

Az egész világ haladó közvéleménye a legteljesebb mértékben elítéli a Chilében folyó embertelenséget, vérengzést és terrorállapotot.

Egyházunk, amely több mint 400 esztendeje következetesen harcol a jézusi erkölcsstan parancsolatai alapján az emberszeretetnek a népek és közösségek életében való megvalósításáért, az emberi élet szentségéért, az ember alapvető jogainak tiszteletben tartásáért, a béke és szeretet szellemének a társadalom életében való minél teljesebb diadaláért, szintén a leghatározottabban állást foglal a Chilében folyó embertelenség ellen, és öntudatosan sorakozik fel azoknak a millióknak a táborába, akik az ottani eseményeket mélységes aggodalommal figyelik.

Ezt a tiltakozásunkat a Románia Szocialista Köztársaság-beli Unitárius Egyház összes lelkészei és hívei nevében juttatjuk kifejezésre, remélve, hogy Világszervezetünk, a Vallásos Szabadság Nemzetközi Szervezete meg fogja tenni a szükséges lépéseket, és erélyesen fogja követelni a Chilében folyó igazságtalan cselekedetek azonnali megszüntetését, az ártatlan emberek szabadon bocsátását és a törvényes rend helyreállítását.

Megelégedéssel jelentem a Főtiszt. Egyházi Főtanácsának, hogy hágai központunk főtitkára táviratban értesített, hogy a romániai Unitárius Egyház kezdeményezésére Világszervezetünk erélyes tiltakozó jegyzéket küldött a chilei kormányhoz, kérve a vérengzés megszüntetését és a demokratikus rend mielőbbi helyreállítását.

Itt említem meg azt, hogy Nagy Ferenc segesvári lelkész afia ez év januárjában Angliába utazott, hogy tanulmányait a manchesteri Unitárius Teológiai Főiskolán folytassa. Értesülésünk és személyes tapasztalataim alapján örömmel közölhetem, hogy lelkész afia Egyházunkat az angol unitáriusok körében eredményesen képviseli. Ennek az évnek a végén várjuk haza, hogy 1 évi szünet után munkáját gyülekezetében friss lendülettel újra megkezdje.

12. A Vallásügyi Hivatalnak a legnagyobb hálával köszönjük azt a jóindulatú magatartását, amelyet irántunk az év folyamán is tanúsított. Az Egyházunkat érintő bármely kérdésben bármikor a legteljesebb bizalommal fordulhattunk hozzá. Mindig igyekezett segítségünkre lenni, valahányszor arra szükségünk volt. Mi is igyekeztünk dolgainkat úgy végezni, állampolgári kötelességeinket úgy teljesíteni és Egyházunkon belül hivatásunkat úgy betölteni, hogy azáltal hazánkat, népeinket és Egyházunkat legjobb lelkiismeretünk szerint őszintén, becsülettel szolgáljuk. Megértő támogatását, segítségét, jóindulatát kérjük a jövőre is.

13. Sajnálattal jelentjük az alábbiakat:

1. 1973. március 29-én, 50 éves korában váratlanul elhunyt Raffai Jenő énlaki énekes afia, aki ebben a tisztségében 25 évet szolgált.

2. Június 12-én, 71 éves korában, súlyos szenvedés után Marosvásárhelyen elhunyt Pálffy Antal ny. középiskolai tanár, az Egyházi Főtanács tagja.

3. Június 15-én, életének 68. évében elhunyt Zoltán Ferenc marosvásárhelyi keblitanácsos, az Egyházi Főtanács tagja.

4. 1973. július 27-én, 53 éves korában súlyos szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének Péter Ödön ravai lelkész. Egy évet bordosi, 4 évet bözödújfalvi és 24 évet ravai egyházközségünkben szolgált.

Adjon a gondviselő Isten elhunyt testvéreinknek csendes pihenést az anyaföldben, lelküknek pedig üdvösséget az örökéletben.

Főtisztelendő Egyházi Főtanács!

Az alábbiakban igyekeztem mindenre kiterjedően vázlatos képet adni püspöki minőségemben és hatáskörömben végzett ténykedéseimről és általában a Püspöki Hivatal tevékenységéről. A felsorolt adatok, valamint az Egyházi Képviselő Tanács ezután elhangzó általános jelentései bizonyítják, hogy Egyházunk irányításában ebben az esztendőben is komoly munka folyt.

Hálás köszönetet mondok az Elnökségnek és a bizottságoknak, amelyek az Egyházunk életével kapcsolatos minden lényeges kérdést rendszeresen megvizsgáltak és megoldani törekedtek. Köszönöm az Egyházi Képviselő Tanács tagjainak öntudatos, eredményes munkáját, valamint a Központ vezető tisztviselőinek és többi alkalmazottainak lelkiismeretes kötelességteljesítését. Az egyházi központ munkájában fokozatosan mind nagyobb mértékben érvényesül az a kívánatos szellem, amelyre az utóbbi időben több alkalommal utalás történt. Külön ki szeretném hangsúlyozni esperes afiai felelősségteljes, sok fáradsággal és elfoglaltsággal járó, de nagy önzetlenséggel, buzgósággal és egyházszeretettel végzett tevékenységét. Ez a munka annál inkább értékelendő, mert esperes afiainak az ezzel a tisztséggel járó munkát saját egyházközségükben végzett lelkészi szolgálatukon kívül, azon felül kell teljesíteniük. A négy egyházkörünk közül háromban az esperesi tisztség betöltésében változás történt. Örömmel és megnyugvással állapítom meg, hogy új espereseink első évi munkája igen eredményes és áldásos volt.

Az egyházi vezetőség tudatában van annak, hogy Egyházunk életében vannak olyan feladatok, amelyeket a maguk teljességében megoldani még nem tudtunk. A Főtisztelendő Egyházi Főtanácsot biztosítani szeretném arról, hogy minden erőnkkel azon leszünk, hogy a hiányosságokat pótoljuk és a lehetőség szerint minden olyan időszertű kérdésre megoldást találjunk, amelyek szeretett Egyházunk előmenetelét szolgálják. Ehhez kérem a Főtisztelendő Egyházi Főtanács, valamint Egyházunk felelős tényezőinek bizalmát és támogatását.

Kolozsvár, 1973. december 2.

Dr. KOVÁCS LAJOS

VALLOK A HITEMRŐL

Hetvenöt éves vagyok.

Ezalatt a hosszú idő alatt mennyi minden lezajlott bennem és körülöttem. S én ebben a hetvenöt éves zajlásban folyton csak kérdeztem. Ha reám szállott egy hópehely, ha kezembe vettem egy magot, ha felfogtam egy könnycseppet, ha szíven ütött egy káromkodás, elkezdtem vallatni. Kérdés kérdést szült. Hosszú kérdésláncok fűződnek össze, s nekem e gondolat-forrásokat végig kellett kísérem a torkolatig. A kérdések úgy gyűrűztek tova velem, mint a hullámkarikák a víz tükreán a beleejtett kő körül. S a gondolatgyűrűk legtöbbször csak a végtelenben pihentek meg.

Ilyenkor valami kétsarkos (— +) feszültség állapotában életem. Valami olyanban, mint a világa megismerésére törő, jární éppen csak megtanult gyermek. Izgalmas felajzottság, melyet jóleső feloldódás követ.

Mert a dolgokat mindig addig kellett gyötörnöm, amíg megnyugtató feleletüket kiizzadták. S ez bizony néha csak hosszas kóborlás után került meg a világban, az életben, a végtelenben, az örökkévalóban.

Isten erre a feléje való tapogatózásra tehetségekkel felszerelt minket. A gyermek azzal kezdi, hogy tapogatózik a világban, tapasztalatokat gyűjt. Egy darabig okoskodó értelmünk viszen: halmozódik az ismeret. Szellemem néha ellankad, de nekem tovább kell mennem, s erőm van a továbbmenésre, a teljes megismerésre, a tökéletes megnyugvásra. Rejtelem, sejtelem, vonzalom, bizalom ragad tovább és az utolsó kérdésre feleletül, leteszem Isten ölébe. Ez az erőnk: a hit.

Egészen gyermekies ez az erőnk, de szívós és olthatatlan, mint a gyermeki kíváncsiság. Tökéletesen igaza van a zsoltárfírónak: „Csak Istenben nyugszik meg lelkem.“ (62, 2).

Egyik gyermekünket hároméves korában először vittük folyóba, szabad vízbe, fürödni. Szeretett volna belemenni, de szorongás fogta el az ismeretlen partján. Reám nézett. Csupa bizalom volt a tekintete. Ölembe vettem, és elindultam vele a vízben. Szorította a nyakamat. Mikor a víz a lábáig ért, felkiáltott: Ne, ne, ne! És még jobban szorított. Ha fölnebb emeltem, fülembe súgta: Még! Még! S amíg szép lassan belecsubbantunk, sikoltott is, kacagott is: ne, ne-még, még!